

Wally zwiedza Świat!

Wally poznaje historię świata!

21(73)

TYGODNIK

®

CENA
3,50 zł

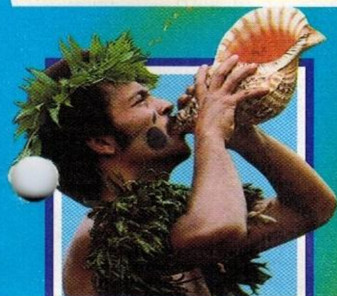
OD 06.07.00
DO 12.07.00

Samurajowie

Teatr

Bitwy

Wojownicy

ISBN 83-88264-04-4

INDEKS 354910

9 788388 264047

NAKLEJKI, ŁAMIGŁÓWKI I MAKABRYCZNE FAKTY

WITAJCIE, PODRÓŻNICY W CZASIE!

W TYM TYGODNIU WYPŁYWAMY W REJS NA WYSPY SAMURAJÓW. SPOTKAMY ZNAKOMITYCH SZERMIERZY, POZNAMY „DROGĘ WOJOWNIKA", OBEJRZYMY KOLOROWY SPEKTAKL. MOŻE NAWET ZNAJDZIEMY CZAS NA RELAKS PRZY FILIŻANCE HERBATY.

KOBIETY WOJOWNICZKI

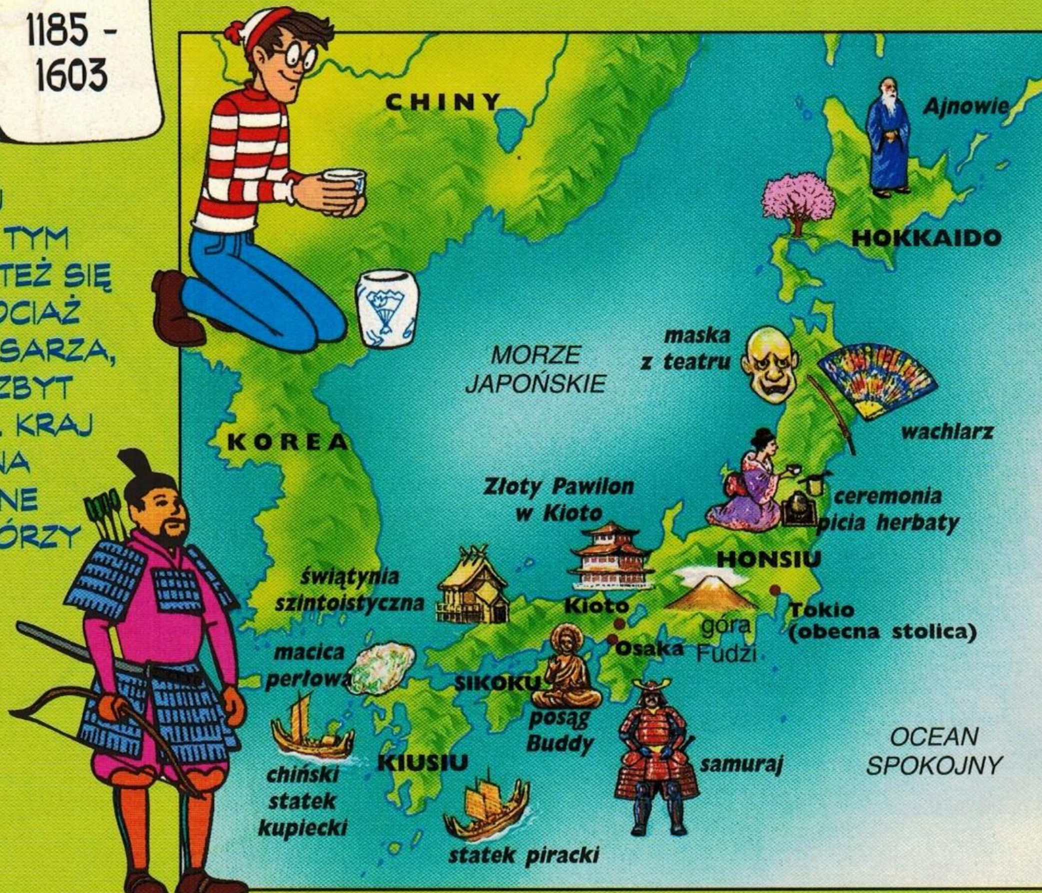
SAMURAJAMI MOGLI BYĆ ZARÓWNO MĘŻCZYŹNI, JAK I KOBIETY. CZASAMI ŻONY WALCZYŁY U BOKU SWOICH MĘŻÓW. PEWNA ODWAŻNA KOBIETA-SAMURAJ ŚLEDZIŁA WROGÓW Z DACHU SWOJEGO ZAMKU, POTEM NASZKICOWAŁA PLAN ICH OBOZU WŁASNĄ SZMINKĄ.

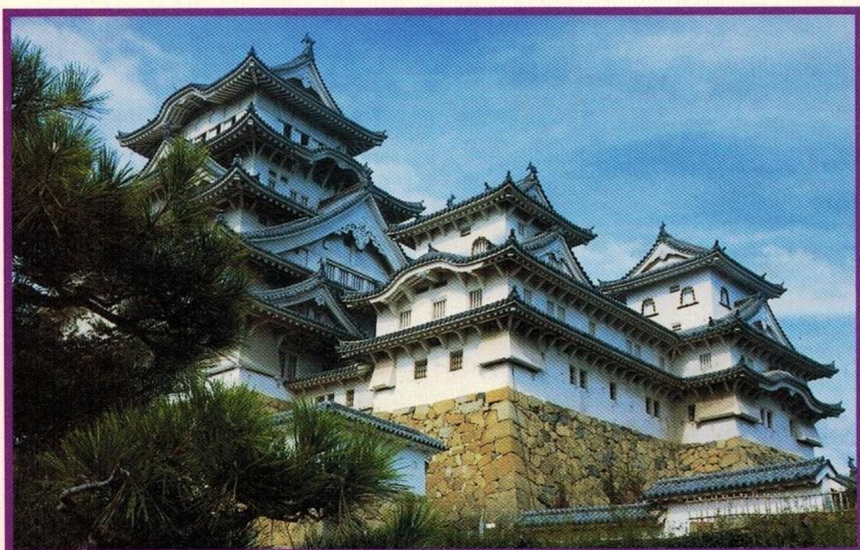
ŚREDNIOWIECZNA JAPONIA

JAPONIA SKŁADA SIĘ Z SETEK SKALISTYCH WYSP, DLATEGO CIĘŻKO BYŁO W ŚREDNIOWIECZU PODRÓŻOWAĆ PO TYM KRAJU. NIEŁATWO TEŻ SIĘ NIM RZĄDZIŁO. CHOCIAŻ JAPONIA MIAŁA CESARZA, NIE POSIADAŁ ON ZBYT WIELE UPRAWNIEŃ. KRAJ BYŁ PODZIELONY NA OBSZARY RZĄDZONE PRZEZ DAIMYO, KTÓRZY UTRZYMYWALI WŁADZĘ PRZY POMOCY ARMII WALECZNYCH SAMURAJÓW. PRAWDZIWYM WŁADCĄ JAPONII BYŁ NAJWYŻSZY WÓDZ, SZOGUN.

C RENNIE - TRIP

Szogunowie i panowie feudalni mieszkali w pięknych zamkach o zakrzywionych dachach. Zamek Matsue był pokryty czarną błyszczącą glazurą, dlatego nazywano go Kruczym Zamkiem. Zamek Himeji (powyżej) był nazywany od innego gatunku ptaka Zamkiem Białej Czapli.

KIEDY TO SIĘ ZDARZYŁO?

1185 r.	SAMURAJ YORITOMO, GŁOWA RODU MINAMOTO, ODEBRAŁ WŁADZĘ RODOWI PANÓW FEUDALNYCH TAIRA.
1192 r.	MINAMOTO YORITOMO ZOSTAŁ PIERWSZYM SZOGUNEM JAPONII. SZOGUNOWIE RZĄDZILI JAPONIĄ DO 1867 R.
1281 r.	WIELKI SZTORM NA MORZU UCHRONIŁ JAPONIĘ PRZED INWAZJĄ MONGOŁÓW.
lata 1338-1573	KSIĄŻĘTA WALCZĄ MIĘDZY SOBĄ O WŁADZĘ. W TYM CZASIE PRZYBYLI DO JAPONII PIERWSI EUROPEJCZYCY.
1582 r.	HIDEYOSHI ZOSTAŁ KANCLERZEM, ALE JEGO PLANY STWORZENIA WIELKIEGO CESARSTWA NIE POWIODŁY SIĘ. KIEDY UMARŁ, W JAPONII NA NOWO ROZGORZAŁA WOJNA.
1603 r.	TOKUGAWA, PRZYJACIEL HIDEYOSHIEGO, ZOSTAŁ SZOGUNEM. SZOGUNOWIE Z RODU TOKUGAWA RZĄDZILI JAPONIĄ DO 1867 R.

SŁOWNICZEK

BONSAI - MALUTKIE DRZEWKO ROSNĄCE W DONICY. GAŁĘZIE I KORZENIE SĄ PRZYCINANE, ŻEBY NIE WYROSŁY ZBYT DUŻE.

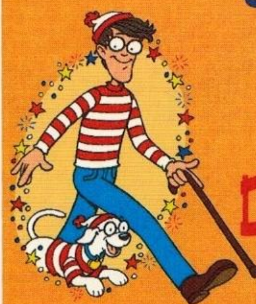
BUDDYZM ZEN - RELIGIA, KTÓRA UCZY LUDZI, BY USIEDLI I SPOKOJNIE POMYŚLELI, ZANIM COŚ ZROBIĄ. WIELU SAMURAJÓW BYŁO WYZNAWCAMI ZEN.

DAIMYO - PAN FEUDALNY - KSIĄŻĘ. WŁADAŁ NIEPODZIELNIE CZĘŚCIĄ JAPONII.

SZTUKI WALKI - FORMY WALKI I OBRONY WYWODZĄCE SIĘ Z DALEKIEGO WSCHODU.

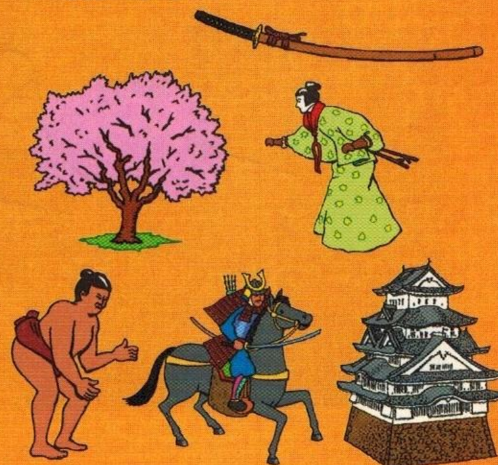
CZĘŚĆ 21

W DROGĘ

SZUKAJ I ZNAJDŹ

CZY MOŻECIE ODSZUKAĆ OSIEM SAMURAJSKICH MIECZY W TYM ZESZYCIE? ZNAJDŹCIE TEŻ PIĘĆ PONIŻSZYCH POSTACI I PRZEDMIOTÓW.

OTO SZOGUN!

MINAMOTO YORITOMO CHCIAŁ RZĄDZIĆ JAPONIĄ I NIE POZWOLIŁ NIKOMU STANĄĆ SOBIE NA DRODZE.

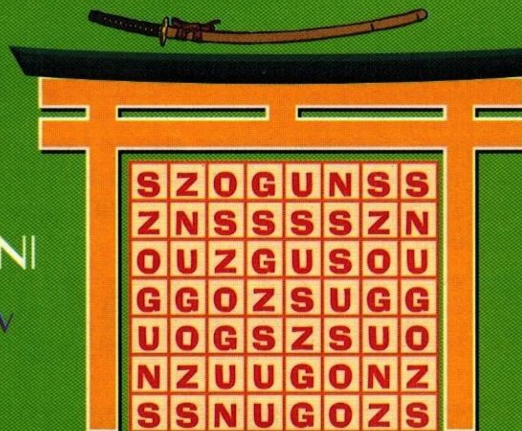
Wojownicze życie

Minamoto Yoritomo był wojownikiem i wielkim daimyo. Chciał rządzić całą Japonią, nie zważając na koszty. W 1180 r. Yoritomo wszczął wojnę z władającym Japonią rodem Taira. Yoritomo umiał dobrze zaplanować bitwę, ale nie zawsze brał w niej udział. Często zostawał w domu i wysyłał innych samurajów, aby walczyli za niego! Po pięciu latach walk ród Minamoto zwyciężył i Yoritomo przejął władzę w prawie całej Japonii. Zmusił cesarza, by nadał mu tytuł szoguna, który oznaczał „wielki wódz". Yoritomo zapewnił dziedziczenie tego tytułu swym synom i ich następcom!

MODŁY W ŚWIĄTYNI

ILU SZOGUNÓW ZNAJDUJE SIĘ W ŚWIĄTYNI?

Pełna kontrola

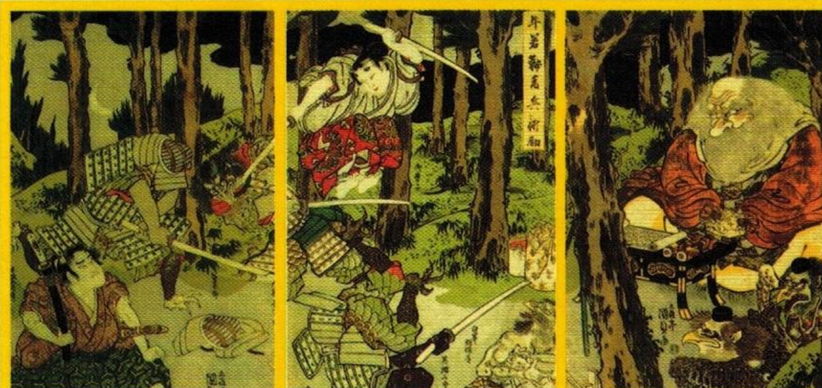
Szogun Yoritomo – wódz samurajów bronił Japonii przed najeźdźcami. Był dobrym organizatorem i wkrótce cała Japonia należała do niego. Yoritomo posługiwał się urzędnikami, zwanymi shugo, żeby zbierać podatki i strzec porządku. Dał we władanie wielkie obszary kraju swoim samurajom, którzy pilnowali, aby ludzie przestrzegali prawa.

ANTYBOHATER

YORITOMO MIAŁ WŁADZĘ, ALE NIKT GO NIE LUBIŁ. DZISIAJ JEGO MŁODSZY BRAT YOSHITSUNE (WYM.: „JOSZITSUNE") JEST JAPOŃSKIM BOHATEREM. WIĘKSZOŚĆ DZIECI ZNA JEGO PRZYGODY, LECZ MAŁO WIE O YORITOMO!

E. T. ARCHIVE

Te obrazki przedstawiają Yoshitsune ćwiczącego się we władaniu mieczem. Yoshitsune był znakomitym samurajem. Japończycy wciąż opowiadają historię o nim i jego wiernym uczniu Benkei.

1147 - 1199

Okrutny władca

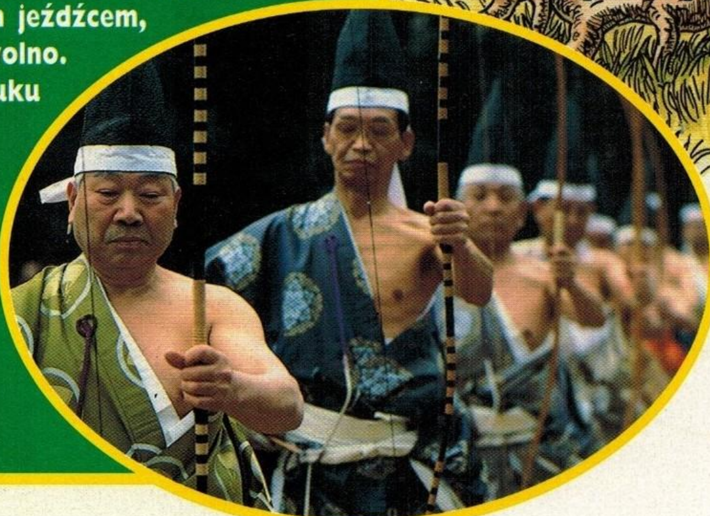
Yoritomo to okrutny władca – jeśli ktoś się z nim nie zgadzał, zabijał go. Był podejrzliwy wobec wszystkich, nawet wobec własnej rodziny, która pomogła mu zdobyć władzę. Uważał, że mogą spróbować mu ją odebrać, więc też chciał ich zabić. Młodszego brata Yoritomo, Yoshitsune, uważa się za wielkiego samurajskiego bohatera. Wygrał on wiele bitew dla Yoritomo, ale i tak miał zginąć. Ludzie Yoritomo dopadli Yoshitsune, lecz on wolał się zabić, niż być wziętym do niewoli. Wkrótce Yoritomo nie miał rywali!

Szogunat

Gdy Yoritomo zwyciężył, utrzymywał władzę siłą. Wprowadził nowy system, w którym daimyo opiekowali się krajem. Przez następne 700 lat szogunowie, nie cesarze, byli prawdziwymi władcami Japonii.

Pewnego razu Yoritomo, uciekając przed samurajami, schował się w dziupli w drzewie. Tropiący go wrzucili włócznię do dziupli. Wyleciały z niej dwa gołębie. To przekonało ich, że drzewo jest puste, więc odjechali, a Yoritomo uciekł.

Yoritomo nie okazywał litości swoim jeńcom, ale jeżeli jeniec był znakomitym łucznikiem lub odważnym jeźdźcem, puszczał go wolno. Strzelanie z łuku jest nadal ważną umiejętnością - stanowi nawet część religijnych uroczystości w Japonii.

THE STOCK MARKET

- JAK SIĘ NAZYWA MARYNARKA OKRUTNEGO WŁADCY?

- KATANA-NA-KATA.

CZŁOWIEK W MASCE

SAMURAJ W PEŁNEJ ZBROI MIAŁ STRASZLIWY WYGLĄD I BYŁ GOTÓW DO WALKI NA ŚMIERĆ I ŻYCIE.

Lojalni wojownicy

Samurajowie, co znaczy „ci, którzy służą", byli walecznymi wojownikami, tak jak rycerze w średniowiecznej Europie. Samurajowie służyli szogunom i daimyo – walczyli dla swoich panów. Bronili ich ziemi i rodziny. Samurajowie postępowali zgodnie z kodeksem honorowym. Odwaga i lojalność były dla nich bardzo ważne, walczyli do śmierci. Dla samuraja najlepiej było zginąć w bitwie. Przegrana walka oznaczała utratę honoru i samuraj wolał się raczej zabić, niż poddać. Samuraj, który stracił swój honor, popełniał samobójstwo przez seppuku – rozcinając brzuch własnym mieczem.

BRRR MAKABRA

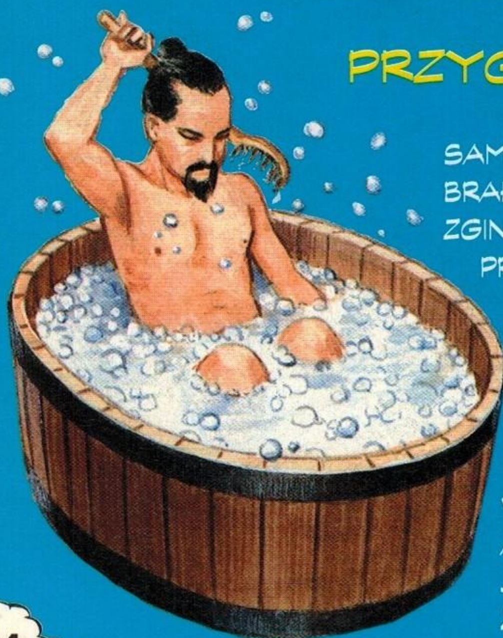
JEŚLI PAN ZOSTAŁ ZABITY W BITWIE, JEGO SAMURAJOWIE NIE MOGLI SPOCZĄĆ, DOPÓKI SIĘ NIE ZEMŚCILI. ŚCIGALI JEGO ZABÓJCÓW I PRZYNOSILI ICH GŁOWY DO DOMU.

Samurajowie chcieli wyglądać groźnie. Na twarz zakładali okropne bojowe maski, a na głowę hełmy z rogami. Maski miały nawet wąsy, żeby wyglądały bardziej realistycznie.

WERNER FORMAN ARCHIVE

PRZYGOTOWANIE DO BITWY

SAMURAJ PRZED BITWĄ ZAWSZE BRAŁ KĄPIEL, BO JEŚLI MIAŁ ZGINĄĆ, CHCIAŁ BYĆ CZYSTY PRZED PÓJŚCIEM DO NIEBA.

UBIERANIE SIĘ PO KĄPIELI MUSIAŁO ZABIERAĆ WIELE CZASU! SAMURAJ WKŁADAŁ TRZY WARSTWY UBRAŃ, A NA KONIEC JEDENAŚCIE CZĘŚCI ZBROI!

Śmiertelna broń

Samurajowie słynęli ze znakomitej szermierki, a ich ostre, zakrzywione miecze były mordercze.

Samurajowie nosili dwa miecze – jeden dłuższy, sięgający 80 cm, i jeden krótszy. Czasami walczyli dwoma naraz!

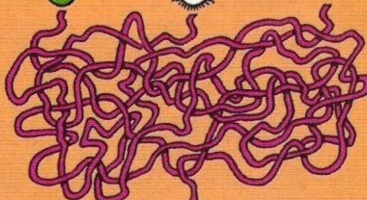
Dobrze ubrany

Japońska zbroja nie była metalowa jak zbroje europejskich rycerzy. Składała się z wielu żelaznych i skórzanych części, powiązanych ze sobą kolorowymi jedwabnymi sznurkami i rzemieniami. Znacznie łatwiej było się w niej poruszać niż w zbroi z metalu. Zbroję zdobiły złote i srebrne elementy, dlatego wyglądała imponująco.

ŁOWY NA GŁOWY

KTÓRY Z HEŁMÓW SAMURAJ ZAŁOŻY NA GŁOWĘ?

Najcenniejszą rzeczą, jaką posiadał samuraj, był jego długi miecz, czyli katana, wyklepany z wielu warstw stali nałożonych na siebie. Miecz musiał być bardzo ostry, a warstwy stali czyniły go niezwykle mocnym - wystarczyło jedno machnięcie, by ściąć komuś głowę! Rękojeść pokrywano skórą (tzw. jaszczurem). Samuraj trzymał katanę w drewnianej pochwie wetkniętej za pas.

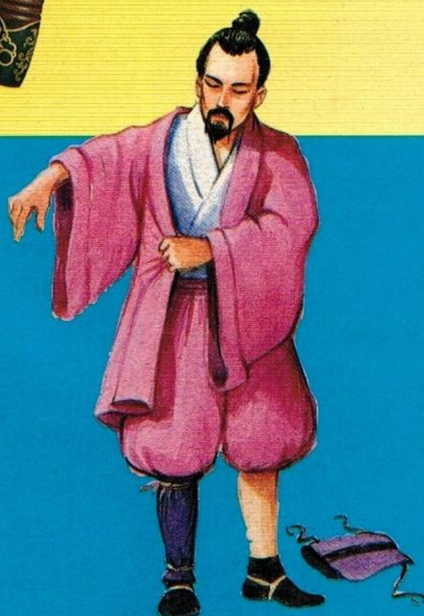

E. T. ARCHIVE

- CZY SŁYSZAŁEŚ ŻART O SAMURAJSKIM MIECZU?
- MUSIAŁ BYĆ OSTRY.

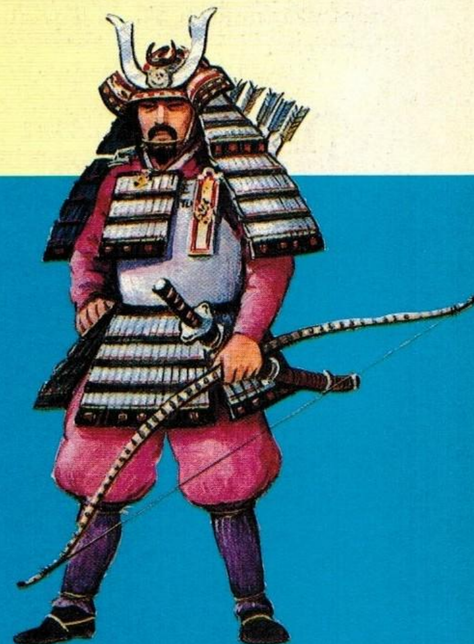
NAJPIERW ZAKŁADAŁ PRZEPASKĘ NA BIODRA I KRÓTKIE BAWEŁNIANE KIMONO.

POTEM KOLEJNE KIMONO, KRÓTKIE SPODENKI ORAZ NAGOLENNIKI PRZYWIĄZANE JEDWABNYM SZNURKIEM.

KAŻDĄ CZĘŚĆ ZBROI PRZYWIĄZYWAŁ SZNURKIEM LUB RZEMIENIEM.

NA KOŃCU NAKŁADAŁ OPASKĘ NA WŁOSY, ZAKŁADAŁ HEŁM I BRAŁ DO RĘKI BROŃ.

STARE I NOWE

PRZEZ 200 LAT JAPOŃCZYCY WIEDLI TAKIE ŻYCIE JAK ICH ŚREDNIOWIECZNI PRZODKOWIE. W 1854 ROKU DO ICH KRAJU PRZYBYLI AMERYKANIE I ZMIENILI TO ŻYCIE NA ZAWSZE!

Pierwsi Europejczycy dotarli do Japonii ok. 1540 roku. Powrócili stamtąd, snując opowieści o samurajach i bogactwach. Do Japonii natychmiast udali się handlarze i chrześcijańscy misjonarze. Japończykom nie podobały się zmiany, jakie wnieśli przybysze. W 1639 r. szogun wyrzucił wszystkich Europejczyków i zabronił swym poddanym handlować z nimi. Przez następne 200 lat Japonia trzymała się na uboczu.

W roku 1854 cesarz Japonii postanowił zezwolić swym poddanym na handel z USA. Wkrótce pozwolenie takie uzyskali także Europejczycy. Obcokrajowcy wzbudzali ciekawość Japończyków. Bogatsi zaczęli nosić europejskie stroje, uczyć się tańca i gry na skrzypcach, a nawet baseballu. Do Japonii wkroczyły także nowe wynalazki: pociągi parowe i maszyny do szycia. To był początek wielkich zmian!

1 Japończycy nie lubili przybyszów. Europejczycy musieli mieć pozwolenie szoguna na wjazd do kraju.

2 Europejscy duchowni chcieli nawrócić Japończyków na chrześcijaństwo. Do 1580 r. w Japonii było już 200 000 chrześcijan.

3 Szogun przestraszył się, że przybysze przejmą władzę, więc zmusił ich do odejścia. Od 1639 roku tylko jeden port przyjmował statki z zagranicy.

4 W 1852 r. prezydent USA powierzył Matthew Perry'emu zadanie rozpoczęcia handlu z Japonią.

5 Perry miał przekonać cesarza, by zgodził się na handel z Ameryką. Pozwolono mu na używanie podstępów, byle nie posuwał się za daleko.

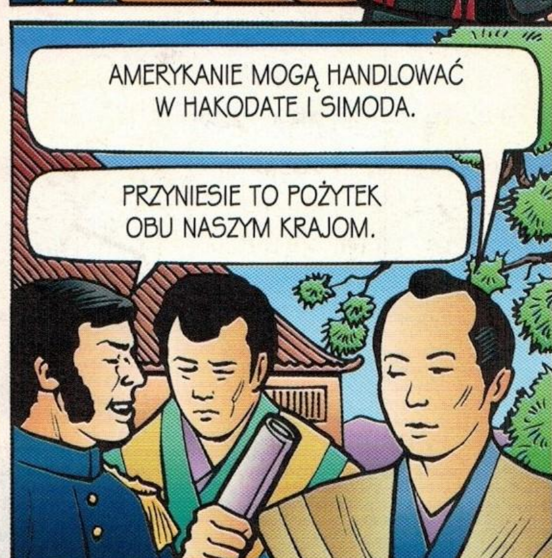

6 8 lipca 1853 r. flota wpłynęła do portu w Edo, stolicy cesarstwa Japońskiego.

7 Perry oddał list prezydenta dwóm japońskim książętom. Czekał na odpowiedź cesarza. W tym czasie zwiedzał miasto. Japończycy byli zafascynowani przybyszami, a zwłaszcza ich strojami i fryzurami. Amerykańscy żeglarze dziwili się japońskiemu stylowi życia.

8 W marcu 1854 r. Japonia podpisała traktat handlowy z USA. Wkrótce handel z Japonią rozpoczęły także kraje europejskie.

KODEKS SAMURAJA

SAMURAJOWIE BYLI TAK SAMO SUROWI DLA SIEBIE JAK DLA INNYCH LUDZI!

Rycerze Wschodu

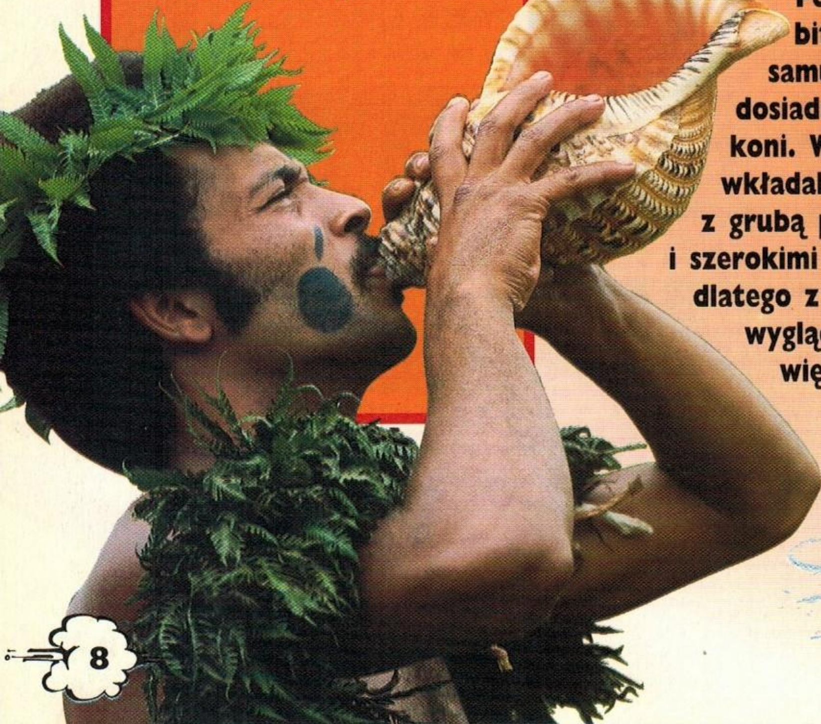
Japońscy daimyo mieszkali w zamkach, podobnie do europejskich książąt. Ich zamki budowano z drewna i kamieni. Armie samurajów broniły ziemi swojego pana przed atakami wrogów, pracowały także jako policja w czasie pokoju. Samurajowie byli zobowiązani prowadzić proste życie bez luksusów, ale ich panowie żyli jak królowie. Jeden z panów miał nawet letni dom pokryty złotem.

Trening samuraja

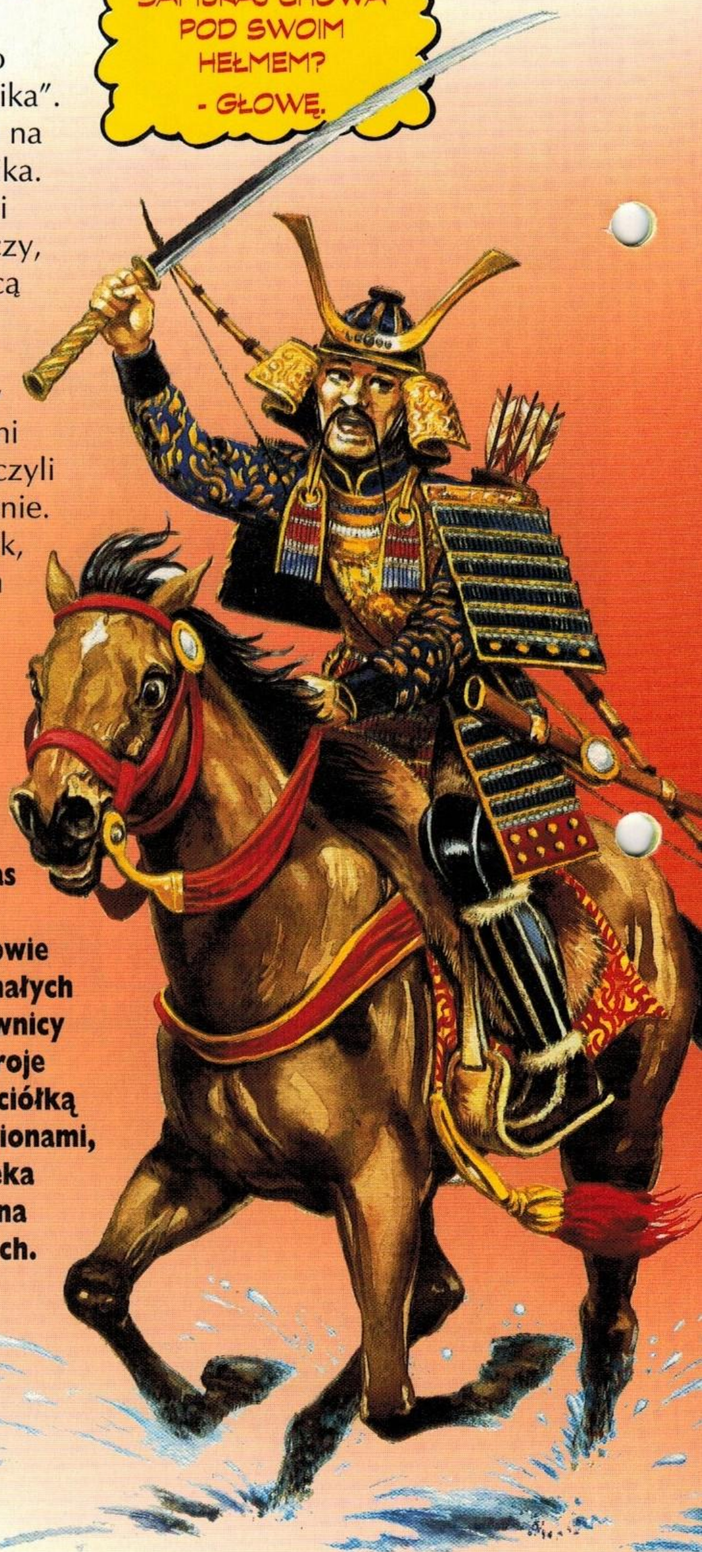
Samurajowie postępowali ściśle według zasad, nazywanych busido, co znaczy „droga wojownika". Bardzo ciężko ćwiczyli na swojej drodze wojownika. W czasie bitwy używali ostrych stalowych mieczy, ale trenowali za pomocą drewnianych. Istnieje sztuka walki, zwana kendo, w której walczy się na niby drewnianymi kijami.Wojownicy ćwiczyli też zabijanie na poważnie. Wydając bojowy okrzyk, ścinali swoim mieczem głowę biednego wieśniaka.

- CO MĄDRY SAMURAJ CHOWA POD SWOIM HEŁMEM?
- GŁOWĘ.

Ten człowiek dmie w muszlę. Samurajowie dęli w nie, żeby dawać sygnały podczas bitwy. Dźwięk był słyszalny w promieniu 10 km! Używali też flag i rakiet do komunikowania się między sobą.

ERIC SMITH - TRIP

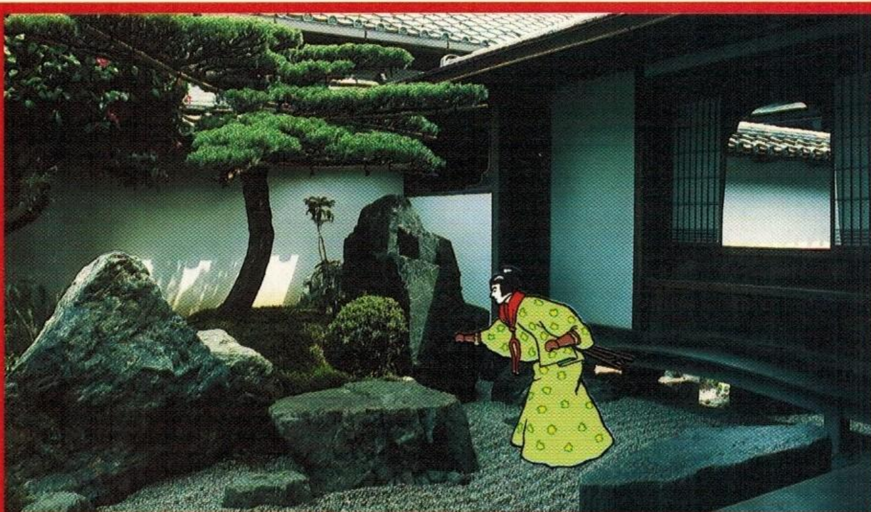

Podczas bitwy samurajowie dosiadali małych koni. Wojownicy wkładali zbroje z grubą podściółką i szerokimi ramionami, dlatego z daleka wyglądali na większych.

BUSIDO

- **POSŁUSZEŃSTWO** - SAMURAJOWIE NIGDY NIE SPRZECIWIALI SIĘ ROZKAZOM SWEGO PANA.
- **WYRZECZENIE** - JEDLI TYLKO PROSTE JEDZENIE I NIE MIELI WYGÓD.
- **DYSCYPLINA** - CIĘŻKO PRACOWALI. WALKA BYŁA ICH PRACĄ.
- **LOJALNOŚĆ** - SAMURAJOWIE WOLELI RACZEJ ZGINĄĆ, NIŻ POZWOLIĆ ZRANIĆ SWOJEGO PANA W BITWIE.

P. RAUTER - TRIP

Kiedy samuraj był zmęczony, szedł do klasztoru buddystycznego zen. Mnisi żyli według tych samych zasad, co samurajowie - ale nie walczyli! Modlili się i medytowali w cichych i spokojnych ogrodach, jak ten tutaj.

Żądza sławy

Samurajskie bitwy przypominały wspaniałe i głośne uroczystości. Wojownicy trzymali jaskrawe, kolorowe sztandary wysoko nad głowami, uderzali w gongi, grzechotali bronią i wydawali okrzyki bojowe. Samuraj wykrzykiwał swoje imię i przywoływał swoich walecznych zmarłych przodków, żeby przerazić wrogów przed atakiem. Ścięcie pierwszej głowy było wielkim zaszczytem, dlatego wojownicy wręcz rzucali się do walki. Kiedy już ścięli głowy wrogów, pędzili do domu, by je pokazać i żądać nagrody!

Wachlarz zrobiony jest z żelaznych pasków i może być użyty w razie niebezpieczeństwa jako poręczna tarcza.

NA OSTRZU MIECZA

PIĘĆ SŁÓW ZWIĄZANYCH Z SAMURAJAMI UKRYTO NA MIECZU. CZY WIECIE JAKIE?

WOJOWNICY

TO JAPOŃSKIE MIASTO JEST ZAMIESZKANE PRZEZ WESOŁYCH SAMURAJÓW, MOI DRODZY. SZOGUN BYŁ W SZOKU, WIDZĄC ROZBAWIONY TŁUM! CZY MOŻECIE MNIE ODNALEŹĆ W TYM BAŁAGANIE? WYTĘŻCIE WZROK, BY ODSZUKAĆ:

• ODWAŻNEGO I WIERNEGO SAMURAJA, KTÓREGO STALOWY MIECZ SIĘ ROZDWOIŁ.

- ROGATE HEŁMY - POSZUKAJ JEDNEGO Z SERCEM NA SZCZYCIE I JEDNEGO ZAKOŃCZONEGO TARCZĄ STRZELNICZĄ.
- BARDZO DŁUGIE GRABIE.
- CZERWONĄ FLAGĘ Z ŻÓŁTYM ZYGZAKIEM.
- TEN PROSTOKĄTNY FRAGMENT Z UBIOREM WOJOWNIKA:

- DLACZEGO SAMURAJOWIE JEŹDZILI NA KONIACH?
- PONIEWAŻ KONIE BYŁY ZA CIĘŻKIE, ŻEBY MOGŁY JEŹDZIĆ NA SAMURAJACH.

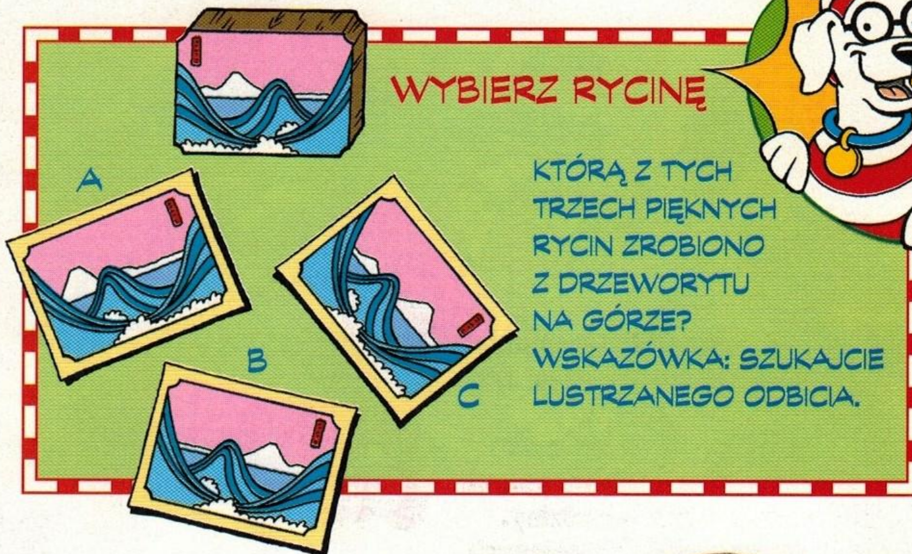
Z NOTATNIKA WENDY

PAPIEROWY DOM

SAMURAJOWIE LUBILI WYPOCZYWAĆ, UKŁADAJĄC KOMPOZYCJE KWIATOWE I PARZĄC HERBATĘ.

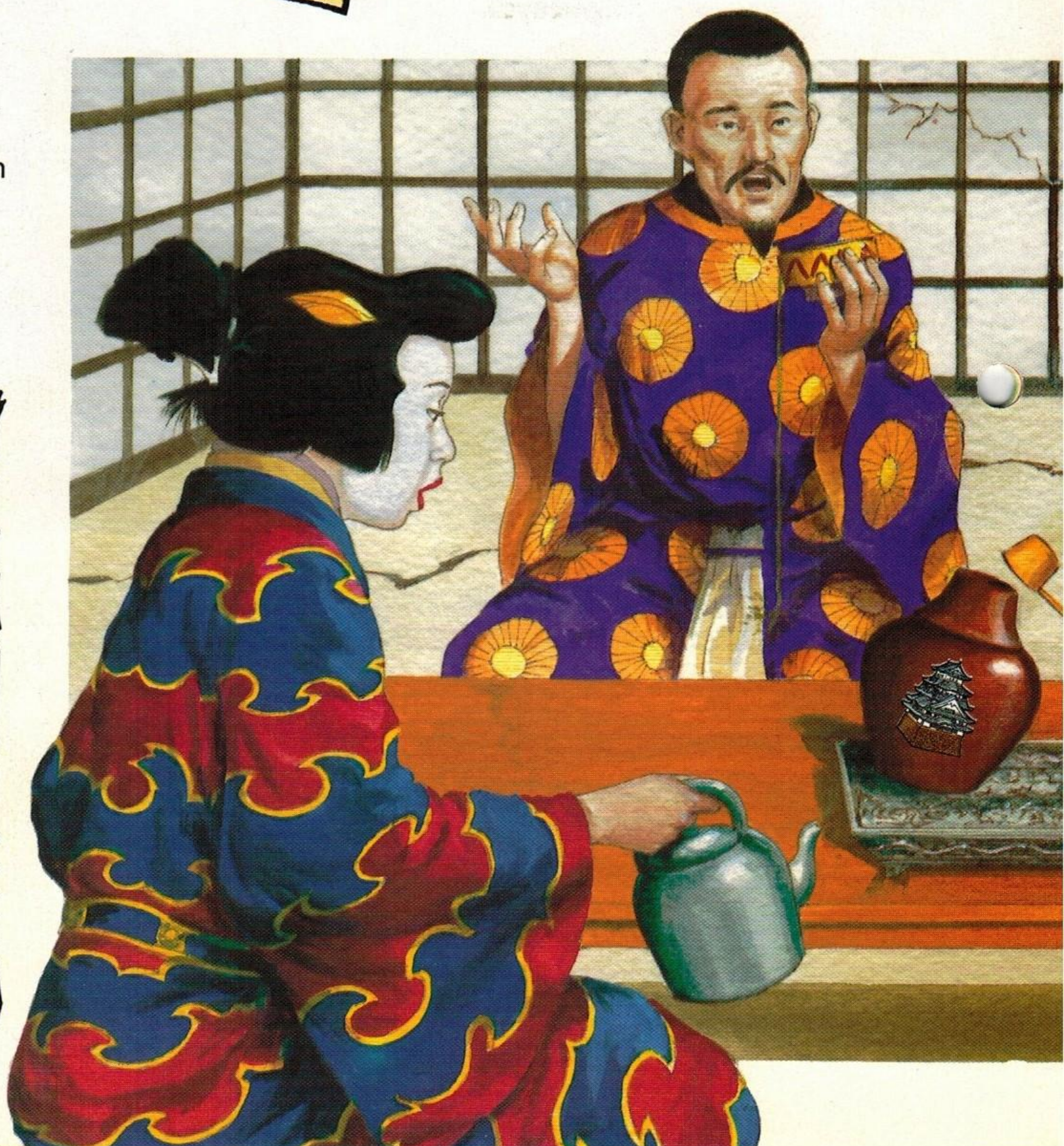
Życie domowe

Domy samurajów były ciche i spokojne. Wchodząc do nich, wojownicy odpinali miecze. W japońskich domach nie było wiele mebli – cały dobytek rodziny musiał zmieścić się w drewnianych skrzyniach. W czasie posiłku Japończycy siedzieli na słomianych poduszkach, leżących wokół niskich stołów. Do spania rozwijali słomiane maty. Ściany domów były z drewna i papieru. Zimą panował więc tam przenikliwy chłód. Japończycy rozpalali ogniska, lecz papierowe domy często zapalały się od lecących z nich iskier! Ściany z papieru były bardziej bezpieczne niż mur – w Japonii zdarza się wiele trzęsień ziemi – nawet trzy małe w ciągu dnia!

BRRR MAKABRA

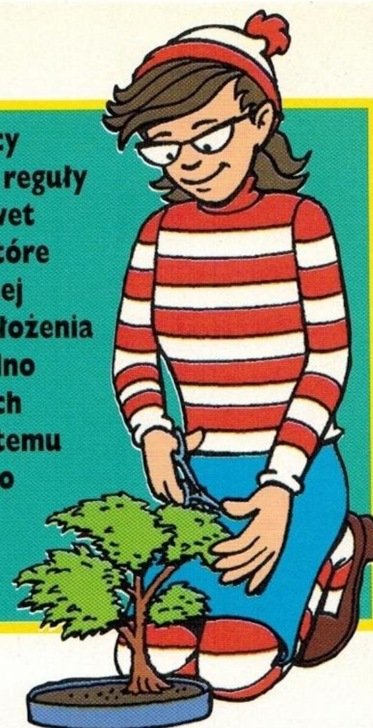
JAPOŃSCY CHŁOPI NIE MOGLI SPRZEDAWAĆ ZIEMI ANI OPUSZCZAĆ SWOJEJ WIOSKI. NIE WOLNO IM BYŁO TAKŻE NOSIĆ JEDWABNYCH KIMON - TAKIE STROJE UBIERALI TYLKO DAIMYO I SAMURAJOWIE. CHŁOPI MOGLI PIĆ HERBATĘ I RYŻOWĄ WÓDKĘ JEDYNIE W ŚWIĘTA.

Samurajscy wojownicy stosowali zasady i reguły we wszystkim, nawet w układaniu kwiatów, które nazwali ikebaną. W jednej z odmian ikebany do ułożenia pięknej kompozycji wolno użyć tylko trzech nagich gałęzi. Jeszcze sto lat temu kobietom nie pozwalano układać ikeban.

Opiekowały się małymi drzewkami – bonsai.

Samurajowie wymyślili ceremoniał picia herbaty, który pomagał im w osiągnięciu koncentracji. Czynność ta odbywała się tylko w przeznaczonym do tego pokoju i tradycyjnie trwała 4 godziny. Niezbyt to miłe dla spragnionych.

- DLACZEGO TEN SAMURAJ KRZYCZY?

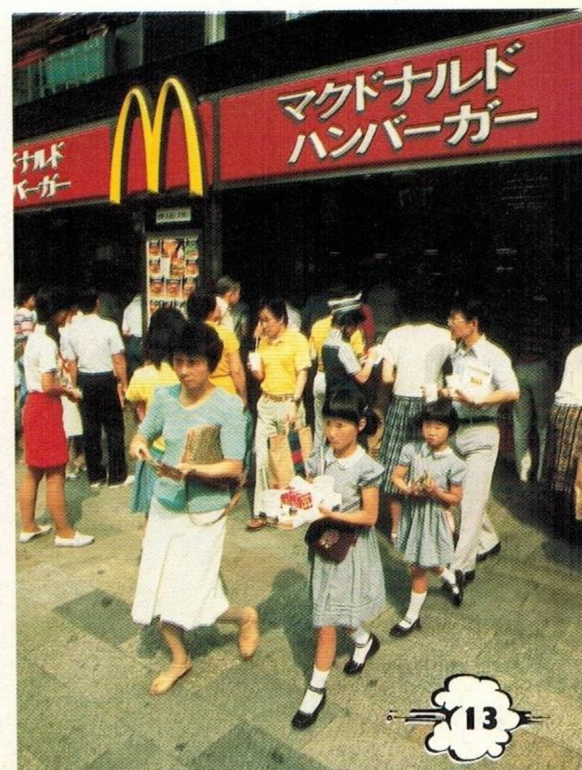
- TEŻ BYŁBYŚ ZŁY, GDYBYŚ PRZEZ 4 GODZINY SĄCZYŁ FILIŻANKĘ HERBATY!

Czas na myślenie

Samurajowie mieli różne hobby. Lubili ogrodnictwo, układanie wierszy i kaligrafię (piękne pisanie). Te zajęcia pomagały wojownikom medytować. Niekiedy samuraj po prostu siedział i rozmyślał godzinami. Nie ruszał się nawet, gdy zdrętwiały mu nogi.

Wojownicy jedli ryż, warzywa i ryby. Przygotowanie prostego posiłku trwało czasami wiele godzin. Dziś Japończycy bardzo często kupują gotowe jedzenie.

DOBRE POMYSŁY

Rozrywki

KIEDY SAMURAJOWIE NIE WALCZYLI, LUBILI OGLĄDAĆ SZTUKI TEATRALNE I ORGANIZOWAĆ PIKNIKI.

Szlachetne no

W czasach samurajów ludzie ciężko pracowali, ale oprócz tego wspaniale się bawili! Zwykli ludzie przepadali za festiwalami, przedstawieniami kukiełkowymi i sztukami kabuki. Natomiast szlachta i samurajowie woleli poważną sztukę, poezję i przedstawienia no. Są one powolne, często o tematyce religijnej. Aktorzy wcale nie starali się naśladować prawdziwego życia. Ich kwestie były rymowane, nosili ciężkie kostiumy i używali ściśle określonych ruchów, np.: delikatne poruszanie rękawem oznacza: „Zakochuję się!”.

BAWMY SIĘ!

UŁÓŻ WYRAZY I WPISZ JE DO DIAGRAMU, A DOWIESZ SIĘ, JAK JAPOŃCZYCY SPĘDZALI WOLNY CZAS.

KIKUŁKIE

RETTA

BAWAZA

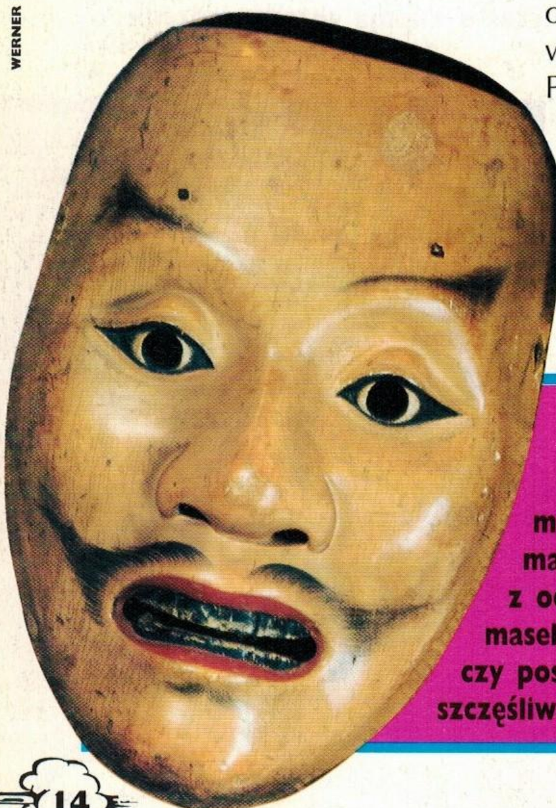
KASZUT

KASMA

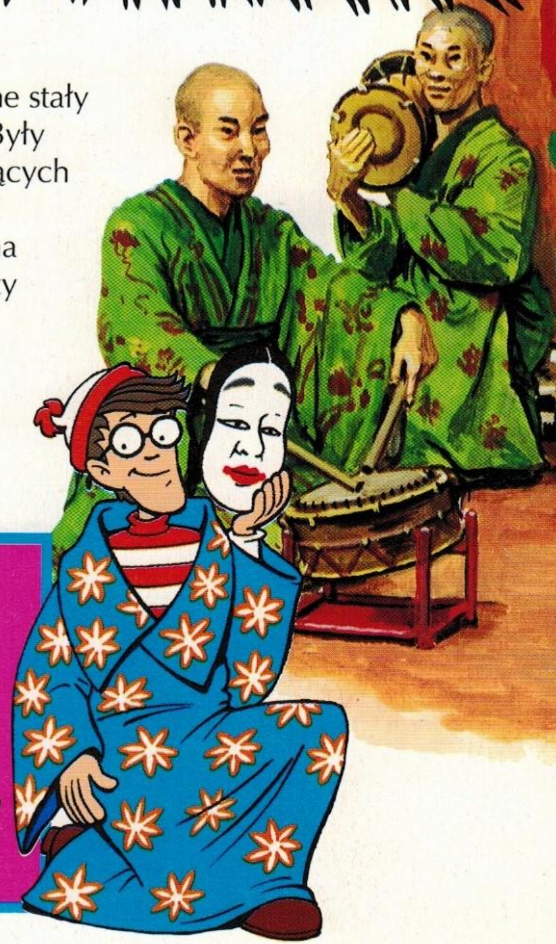
CATNIE

Kolorowe kabuki

Pod koniec XVI w. popularne stały się przedstawienia kabuki. Były one pełne akcji, emocjonujących walk i hałaśliwych pieśni. Przedstawienia toczyły się na obrotowej scenie, a aktorzy wyskakiwali zza ukrytych drzwi. Nosili fantazyjne kimona i jaskrawy makijaż. Aktorzy ci mieli liczne fankluby!

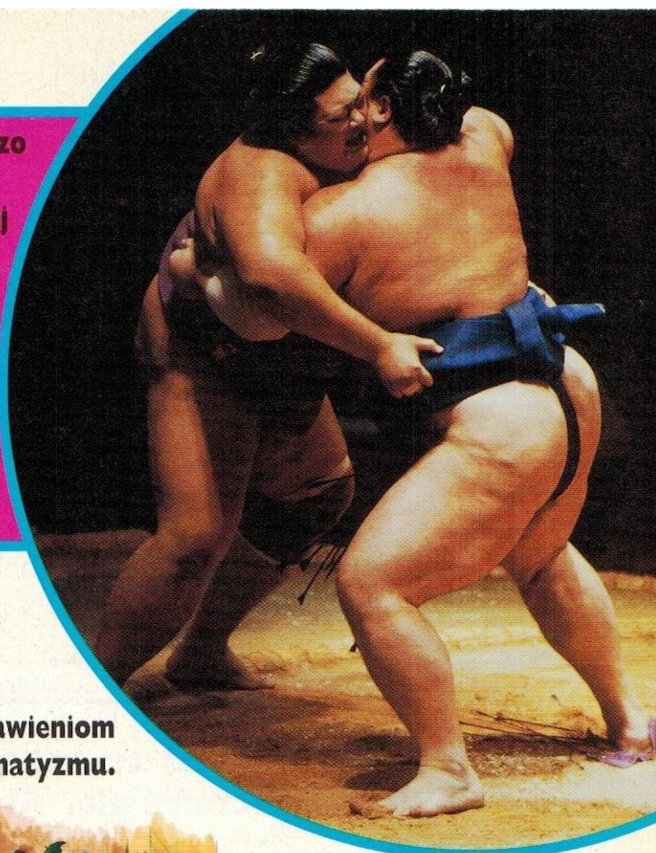
Aktorami w sztukach no byli tylko mężczyźni. Nosili odmienną maskę i kimono do każdej z odtwarzanych ról. Miny masek informowały publiczność, czy postać jest zła, smutna, szczęśliwa czy przestraszona.

Kukiełki i pikniki

Japończycy lubili oglądać przedstawienia kukiełkowe, które nazywali bunraku. Lalki były duże - sięgały połowy wzrostu wysokiego człowieka. Jedną lalką musiały poruszać aż trzy osoby! Podczas gdy marionetki odtwarzały historię, muzycy grali i śpiewali. Festiwale także były świetną zabawą! Wiosną ludzie urządzali pikniki pod kwitnącymi drzewami wiśniowymi. Letnie święto zmarłych było okazją do śpiewania i tańców. Jesienią ludzie zbierali się, by oglądać jasnoczerwone liście klonu.

Sumo było bardzo popularne w średniowiecznej Japonii. Dziś także cieszy się dużym zainteresowaniem. Zapaśnicy popychają się i ciągną aż do momentu, kiedy jeden z nich wypchnie drugiego poza ring.

Sztuki no opowiadają stare legendy japońskie. Aktorzy poruszają się bardzo powoli. Muzyka i taniec dodają przedstawieniom dramatyzmu.

- JAK NAZYWA SIĘ JAPOŃSKA WALCZĄCA KROWA?

- ZAPAŚNIK SU-MUU!

CHRIS COLE - TONY STONE IMAGES

WALLY I MAŁY SAMURAJ

Szczek wychodzi ze skóry, ponieważ jego przyjaciel jest w niebezpieczeństwie. Ale Wally i Wenda mają pewien pomysł...

Wally, Wenda i Szczek zwiedzali Tokio. Oglądali niezwykły teatr kabuki. Przedstawienie było opowieścią o samurajach z przeszłości.
– Niesamowite! – wyrzuciła z siebie Wenda, robiąc zdjęcie aktorom walczącym na scenie z mieczami w dłoniach. – Chciałabym sfotografować prawdziwego samuraja!
– Czemu nie? – uśmiechnął się Wally i magiczną laską otworzył przejście wprost do Japonii sprzed stuleci. – Ktoś zamawiał prawdziwego samuraja?
Kiedy wszyscy znaleźli się w gęstym lesie, zaskoczyły ich krzyki i wrzaski rozlegające się gdzieś w pobliżu.
– Ojejku – narzekał Wally, prowadząc przyjaciół w stronę źródła hałasu. – Chyba dostaliśmy się w sam środek bitwy.
Po chwili dotarli na polankę z domkiem zbudowanym z bambusa. Za domem walczył mały chłopiec. Był tak pochłonięty tą czynnością, że nie zauważył nadejścia obcych.
– Hiiijiii! – zawołał i wyskoczył w górę, kopiąc nogami w wypchanego manekina, który zwisał z gałęzi drzewa. Niestety, spudłował. To znaczy trafił, ale w zupełnie coś innego: prosto przez okno wpadł do środka domu! Huknęło tak, jakby rozpadło się sto glinianych garnków.
A w chwilę później chłopak wybiegł z chaty z garnkiem na głowie.
Natychmiast stanął, gdy zobaczył trójkę gości, i skłonił się uprzejmie, po japońsku.
– Konniciwa! – powiedział z uśmiechem.
– Na imię mi Kendzi.
Wally ukłonił się równie nisko.
– Konniciwa! – powtórzył japońskie pozdrowienie. – A mnie na imię Wally.
Oto moi przyjaciele: Wenda i Szczek. Czy możesz powiedzieć, co takiego robisz?
– Ćwiczę. Kiedy dorosnę, zostanę wielkim wojownikiem – odrzekł z dumą chłopiec.
– Tak samo jak mój ojciec, wspaniały samuraj! – Nagle urwał i wpatrzył się w gałąź, którą mama kazała mu przynieść, by rozpalić ogień. Rzucił się na nią jak szalony i, uderzając kantem dłoni, próbował porąbać drewno na kawałeczki!
Niestety, nie bardzo się mu to udawało.
– Ach! – jęknął, przytulając obolałą pięść do piersi. – Ta gałąź jest dużo twardsza, niż się wydaje.
– Pewnie byłoby szybciej, gdybyś porąbał ją siekierą – poradził mu od razu Wally. – I na pewno nie byłoby to tak bolesne...

Rodzice Kendzego, którzy właśnie wrócili do domu, zaprosili gości na posiłek. Kendzego zafascynował aparat fotograficzny Wendy. I zachwycił się jeszcze bardziej, kiedy dziewczynka błyskała fleszem, robiąc im zdjęcia. Wally i Wenda popijali zieloną herbatę z czarek i słuchali ojca Kendzego, Daidodza, który opowiadał o swych przygodach.
– Mój ojciec jest najmężniejszym samurajem! – pysznił się Kendzi. – Będę taki jak on.
Daidodzi potrząsnął głową i odparł:
– Mój synu, kodeks samurajów, busido, mówi nie tylko o tym, jak walczyć, ale przede wszystkim uczy szacunku i zrozumienia dla wszystkiego w życiu – od przyrody po poezję.

Kiedy dzieci jadły, Szczek wyśliznął się z domu w ślad za Kendzim, ubranym w samodzielnie zrobioną zbroję samuraja.
Psiak postanowił iść za skośnookim przyjacielem na wypadek, gdyby ten wpakował się w kłopoty. Dobrze zrobił, bowiem gdy znaleźli się w ciemnym lesie, Kendzi trafił na... niedźwiedzia!

– Pokonam go – rzekł – i pokażę ojcu, jaki jestem odważny.
Potem podbiegł i walnął zwierzę prosto w nos swoim małym drewnianym mieczem.
– Rrrrrrggghhhh! – zaryczał rozzłoszczony niedźwiedź i jednym machnięciem potężnej łapy powalił Kendzego na ziemię. Tylko Szczek mógł go uratować. Ujadając wściekle, skoczył do ogłuszonego chłopca i odciągnął go na bok, do w miarę bezpiecznego załomu skalnego. Schwycił w zęby szarfę Kendzego i biegiem ruszył przez las w stronę chaty. Musiał dotrzeć do Wally'ego, zanim rozwścieczony niedźwiedź dobierze się malcowi do skóry.

Wally, Wenda i rodzice Kendzego już od jakiegoś czasu szukali zaginionego chłopca. Daidodzi dał Wally'emu i Wendzie konie, by szybciej dostali się do lasu. W gęstych zaroślach napotkali Szczeka.
– Kendzi ma kłopoty! – zawołał Wally, widząc szarfę w pysku wiernego psiaka.
Gdy dotarli do skałek, niedźwiedź wpychał już łapę w głąb jamy. Lada moment

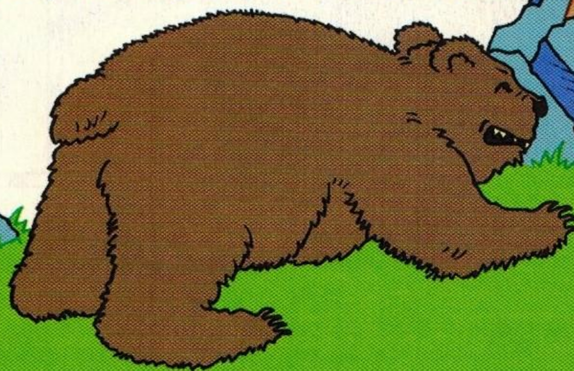
dosięgnąłby nieszczęsnego chłopca.
– Ratunku! – zawołał Japończyk na widok nadciągającej pomocy.
– Musimy odwrócić uwagę niedźwiedzia – stwierdził Wally. Sięgnął po łuk Daidodzego uwiązany przy siodle.
– Chyba wiem, jak to zrobić!
Wycelował dokładnie i wypuścił strzałę. Pomknęła do drzewa i trafiła w jabłko, które spadło prosto na łeb zdezorientowanego niedźwiedzia.
– Świetny strzał! – ucieszyła się Wenda.
Tymczasem zwierzak odwrócił się i z impetem ruszył na nich.
Wenda schwyciła swój aparat fotograficzny.
– Uśmiech, panie niedźwiedziu! – zawołała, błyskając fleszem.
Niedźwiedź był kompletnie oślepiony. Szczek przebiegł mu pod brzuchem i zbił go z nóg tak, że zwierzę upadło rozciągnięte na łopatki.
Zaraz jednak pozbierało się i jak niepyszne umknęło w las.

Wally zeskoczył z konia i wyciągnął Kendzego ze szczeliny. Chłopiec nie przestawał dziękować za wybawienie, kiedy jechali do domu.
– Chyba wezmę sobie do serca radę ojca – postanowił na koniec – i na razie zajmę się przyrodą i poezją.

Rodzice chłopca ogromnie ucieszyli się na jego widok.
– Wally, Wendo i ty, Szczeku, – zaczął uroczyście Daidodzi – staliście się mężnymi samurajami. Jesteście godni, by to nosić – i każdemu wręczył swój sztandar z namalowanym herbem rodu, dokładnie takim, jaki widniał na jego wojennym hełmie.
– Dziękujemy, Daidodzi – powiedział Wally i skłonił się nisko. – Będziemy nosić je z dumą!

KONIEC

W CZĘŚCI 22. LEWUS SZUKA ZŁOTA, A ZNAJDUJE... POTWORA!

ŁAMIGŁÓWKI Z PRZESZŁOŚCI

OTO PIĘĆ PODCHWYTLIWYCH ŁAMIGŁÓWEK, Z KTÓRYMI MOŻECIE SIĘ ZMIERZYĆ.

Znajdź różnicę

Te japońskie elegantki mają na sobie 12 warstw ubrań, ale różnią się tylko ośmioma szczegółami. Czy potraficie je odszukać?

- CO ROBI SYN SAMURAJA PO PRZEGRANEJ BITWIE?

- SE KUKU.

Sposępniały samuraj słuchał słów sponiewieranego sługi

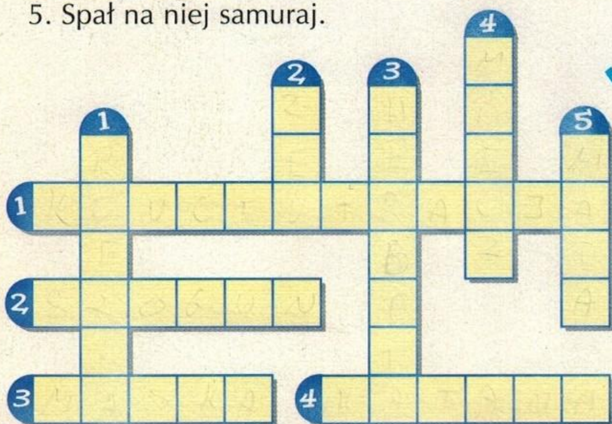
Krzyżówka

Poziomo:

1. Inaczej skupienie.
2. Wódz wszystkich samurajów.
3. Zasłaniała twarz aktora.
4. Nazwa miecza samuraja.

Pionowo:

1. Tworzyli ją również samurajowie.
2. Odmiana buddyzmu.
3. Japończyli pili ją nawet przez 4 godziny.
4. Służył do walki.
5. Spał na niej samuraj.

Serwis

Dwie miseczki pasują do siebie. Które?

Hoży Holender handlował herbatą z Hindusami

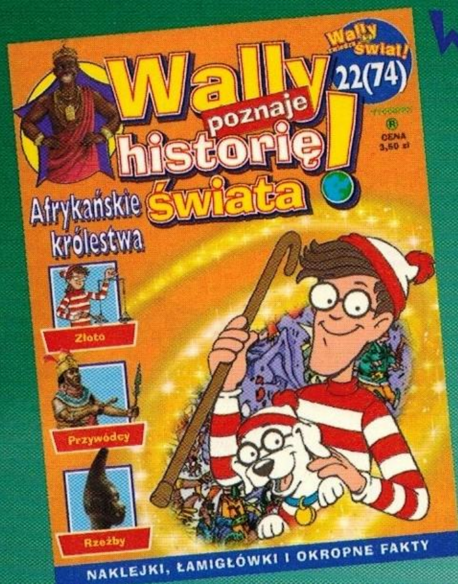
Słówka

Najweselsze sztuki obejrzysz w teatrze ... K – – U – –

Groźna góra, co się czasem ze snu budzi, to... – U – – I

Ryżowa lub słomiana służyła do spania. – A – A

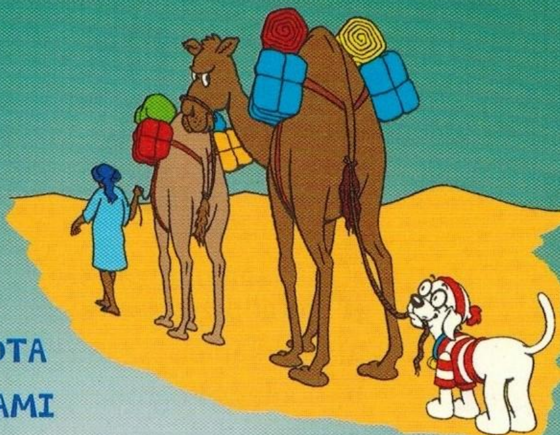
Twarz swoją maską zakrywa, różne role na scenie odgrywa. A – – O –

W przyszłym tygodniu Wally będzie podróżował przez

AFRYKAŃSKIE KRÓLESTWA

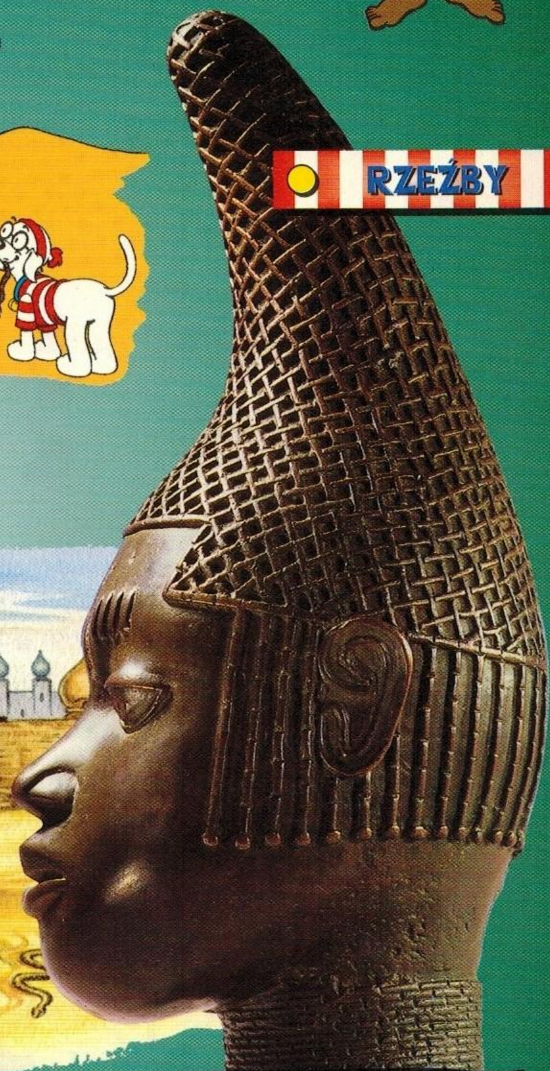

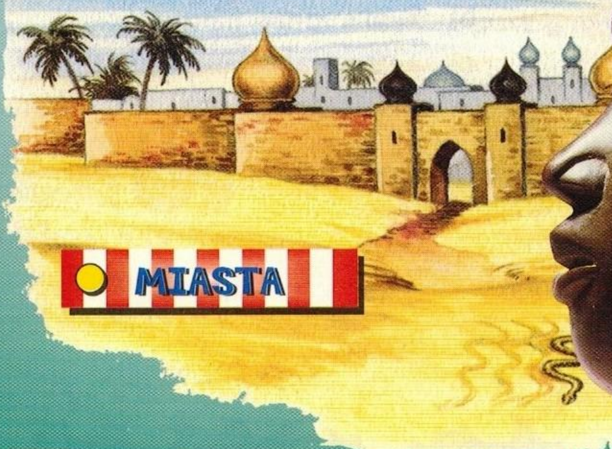

- PRZYŁĄCZYMY SIĘ DO KARAWANY IDĄCEJ PRZEZ PUSTYNIĘ
- ODKRYJEMY KOPALNIE ZŁOTA
- POŻEGLUJEMY Z ODKRYWCAMI NA CZARNY LĄD

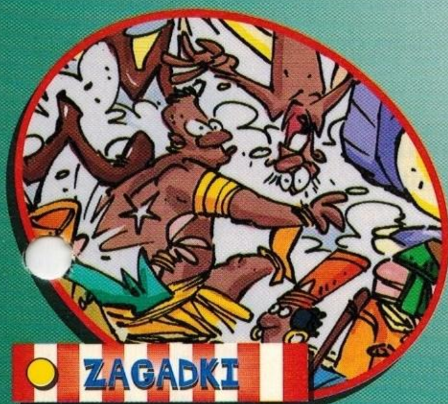
RZEŹBY

oraz WIĘCEJ NAKLEJEK I NOWE ŁAMIGŁÓWKI WALLY'EGO

MIASTA

ZAGADKI

Wydawnictwo: GE Fabbri Phoenix Sp. z o.o.
Adres redakcji: 50-079 Wrocław, ul. Ruska 41/42
Tel. (071) 344 77 75, fax 344 79 84
Redaktor naczelna: Małgorzata Pędziwiatr
Z-ca red. naczelnego: Violetta Nowakowska
Opracowanie graficzne: Jola Kłosowicz
Redaktor techniczny: Andrzej Kaczmarek
Korekta: Elżbieta Niegoda i Waldemar Spallek
Kolportaż: Andrzej Grzebyk
Zamówienia na egzemplarze archiwalne przyjmujemy wyłącznie na kartkach pocztowych.

ISBN 83-910481-1-X, 83-88264-04-4 [cz. 21 (73)]

ATLAS:
otrzymasz go w prezencie wraz z numerem pierwszym WALLY POZNAJE HISTORIĘ ŚWIATA. Znajdziesz w nim ilustracje z całego świata, a także nieocenione informacje przydatne do zadań domowych. Są w nim obrazki słynnych budowli, zwierząt, a także mieszkańców świata.

NAKLEJKI:
w każdym numerze znajdziesz komplet darmowych naklejek do atlasu. Gdzie je naklejać? To proste! Numer naklejki odpowiada pustej kratce w atlasie.

Oprócz naklejek z numerami, otrzymasz naklejki z reprezentantami różnych epok. Dostaniesz też zabawne naklejki Wally`ego, które możesz przykleić tam, gdzie chcesz.

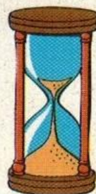
SEGREGATOR:
pierwszy z czterech segregatorów otrzymasz z numerem drugim, w którym Wally cofa się w czasy faraonów. Każdy z numerów jest dziurkowany, tak więc łatwo wpiąć go do segregatora. Dzięki niemu cały zbiór nie będzie się niszczyć, a ty szybko znajdziesz potrzebny numer.

Historyczny quiz Wally'ego

CZY ZNACIE PRAWIDŁOWE ODPOWIEDZI NA TE PYTANIA, PODRÓŻNICY W CZASIE?

1 Słowo „samuraj" znaczy:
a) ten, który służy,
b) ten, który walczy,
c) ten, który milczy.

2 Jaki tytuł miał Minamoto Yoritomo:
a) shugo,
b) szogun,
c) szaman.

3 Przedstawienia kabuki były:
a) wolne i uroczyste,
b) emocjonujące i głośne,
c) ciche i poważne.

4 Co samuraj zawsze robił przed bitwą:
a) brał kąpiel,
b) podlewał ogród,
c) dzwonił do mamy.

5 Japońskie domy budowano z:
a) papieru i słomy,
b) drewna i papieru,
c) cegieł i cementu.

6 Samurajska droga wojownika to:
a) zawalidroga,
b) kendo,
c) busido.

7 Jak samurajowie szli do walki:
a) skradając się cicho,
b) czyniąc dużo hałasu,
c) na czworaka.

8 Co to jest bonsai:
a) okrzyk bojowy,
b) lalka,
c) małe drzewo.

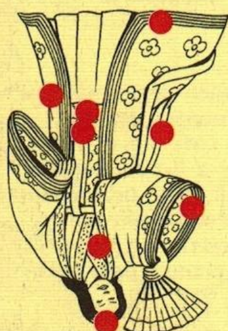
9 Co było ulubioną bronią samuraja:
a) miecz,
b) włócznia,
c) topór.

10 Co robił samuraj po przegranej bitwie:
a) wracał do domu,
b) popełniał seppuku,
c) płacił karę.

ODPOWIEDZI (NIE ZAGLĄDAJ!)

Str. 1: Szukaj i znajdź: wiśnia - str. II okładki, jeździec - str. 7, lalka - str. 9, zamek - str. 12, zapaśnik sumo - str. 19.
Str. 2: Modły w świątyni: jest tu siedmiu szogunów.
Str. 5: Łowy na głowy: hełm B.
Str. 9: Na ostrzu miecza: busido, wachlarz, gong, kendo, walka.
Str. 10-11: Wally spogląda zza wołu; samuraj z rozdwojonym mieczem jest na dole rysunku poniżej wołu; hełm z tarczą strzelniczą znajduje się w lewym dolnym rogu, a z sercem jest na prawo od niego; bardzo długie grabie są w prawym dolnym rogu; flaga jest na lewo od Wally'ego; prostokąt obejmuje fragment rysunku tuż nad rozdwojonym mieczem.
Str. 12: Wybierz rycinę: druk B.
Str. 14: Bawmy się!: kukiełki, teatr, zabawa, sztuka, maska, taniec. Ukrytym słowem jest: kabuki.
Str. 20: Znajdź różnicę: Rozwiązanie po prawej. **Krzyżówka:** Poziomo: 1 koncentracja, 2 szogun, 3 maska, 4 katana. Pionowo: 1 poezja, 2 zen, 3 herbata, 4 miecz, 5 mata.
Serwis: A i D, B i C, E i F. **Słówka:** kabuki, Fudżi, mata, aktor.
Historyczny quiz Wally'ego: 1a, 2b, 3b, 4a, 5b, 6c, 7b, 8c, 9a, 10b.

ODPOWIEDZI (NIE ZAGLĄDAJ!)

Str. 1: Szukaj i znajdź: wiśnia - str. II okładki, jeździec - str. 7, lalka - str. 9, zamek - str. 12, zapaśnik sumo - str. 19.
Str. 2: Modły w świątyni: jest tu siedmiu szogunów.
Str. 5: Łowy na głowy: hełm B.
Str. 9: Na ostrzu miecza: busido, wachlarz, gong, kendo, walka.
Str. 10-11: Wally spogląda zza wołu; samuraj z rozdwojonym mieczem jest na dole rysunku poniżej wołu; hełm z tarczą strzelniczą znajduje się w lewym dolnym rogu, a z sercem jest na prawo od niego; bardzo długie grabie są w prawym dolnym rogu; flaga jest na lewo od Wally'ego; prostokąt obejmuje fragment rysunku tuż nad rozdwojonym mieczem.
Str. 12: Wybierz rycinę: druk B.
Str. 14: Bawmy się!: kukiełki, teatr, zabawa, sztuka, maska, taniec. Ukrytym słowem jest: kabuki.
Str. 20: Znajdź różnicę: Rozwiązanie po prawej. **Krzyżówka:** Poziomo: 1 koncentracja, 2 szogun, 3 maska, 4 katana. Pionowo: 1 poezja, 2 zen, 3 herbata, 4 miecz, 5 mata.
Serwis: A i D, B i C, E i F. **Słówka:** kabuki, Fudżi, mata, aktor.
Historyczny quiz Wally'ego: 1a, 2b, 3b, 4a, 5b, 6c, 7b, 8c, 9a, 10b.

